

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балабақшада ата-анамен жұмысты ұйымдастырудың заманауи тәсілдері

ЖАРИЯЛАНДЫ 19.11.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР bilimger, ата-аналар клубы, ата-анамен жұмыс, әдіскер, балабақша, заманауи тәсілдер, мектепке дейінгі ұйым, отбасы мен балабақша серіктестігі, педагогикалық ағарту, цифрлық коммуникация	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/183952/
---------------------------------	--	---

Игубаева Жанара Сембаевна

“Майқайың кенті сәбилер бақшасы” КМҚК

Әдіскер

Аннотация

Бұл мақалада мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында ата-анамен жұмысты ұйымдастырудың заманауи тәсілдері балабақша әдіскері позициясынан талданады. Отбасы мен балабақша арасындағы серіктестік баланың үйлесімді дамуын қамтамасыз ететін негізгі әлеуметтік-педагогикалық шарттардың бірі ретінде қарастырылып, қазіргі қоғамдағы цифрландыру, ақпараттық ашықтық және ата-аналардың әлеуметтік мәртебесінің өзгеруі жағдайында бұл серіктестікті жаңа форматта құру қажеттілігі негізделеді. Қазақстандық ғылыми-әдістемелік еңбектерге сүйене отырып, ата-аналармен жұмыстың дәстүрлі түрлерін (жиналыс, әңгіме, ашық есік күні) заманауи құралдармен (онлайн-платформа, мессенджерлер, цифрлық сауалнама, отбасылық жобалар, коучинг, тренинг) ұштастырудың тиімді жолдары сипатталады. Мақалада әдіскердің ұйымдастырушы, модератор және фасилитатор ретіндегі рөлі, ата-аналардың педагогикалық құзыреттілігін арттыру, отбасының тәрбиелік әлеуетін күшейту, ата-аналар қауымдастығын қалыптастыру бағытындағы инновациялық тәжірибе элементтері жүйеленіп, балабақша практикасына енгізуге арналған ұсыныстар беріледі.

Кілт сөздер

Балабақша, мектепке дейінгі ұйым, ата-анамен жұмыс, отбасы мен балабақша серіктестігі, заманауи тәсілдер, цифрлық коммуникация, ата-аналар клубы, педагогикалық ағарту, әдіскер.

Кіріспе

Қазіргі уақытта мектепке дейінгі білім беру жүйесін жаңарту, оны гуманизациялау және демократияландыру үрдістері балабақша мен отбасы арасындағы өзара іс-әрекетті түбегейлі қайта қарауды талап етеді, себебі бала дамуының басты әлеуметтік ортасы – отбасы, ал балабақша осы отбасылық тәрбиені толықтыратын, оқу-тәрбие процесін кәсіби деңгейде ұйымдастыратын институт болып табылады. Қазақстандық әдістемелік материалдарда мектепке дейінгі ұйымдардың басты мақсаты отбасындағы тәрбиені алмастыру емес, керісінше ата-аналарға кәсіптік көмек көрсету, олардың педагогикалық құзыреттілігін арттыру, балаға қатысты жауапкершілікті бөлісу екені айқын көрсетіледі. Бүгінгі ата-аналардың әлеуметтік-экономикалық жағдайы, жұмыспен қамтылуы, ақпараттық кеңістікке қолжетімділігі бұрынғы кезеңдерден айтарлықтай өзгеше, сондықтан дәстүрлі ата-аналар жиналысы, жеке әңгіме сияқты формалармен шектелу қазіргі талаптарға толық жауап бере алмайды.

Балабақша әдіскері ретінде мен үшін ата-анамен жұмысты заманауи тұрғыда ұйымдастыру бір жағынан балабақшаның даму стратегиясының маңызды бағыты, екінші жағынан – тәрбиешілерді әдістемелік қолдау, ата-аналар қауымдастығын ортақ мақсатқа жұмылдыру үдерісі болып саналады. Зерттеулерде отбасы мен балабақша ынтымақтастығын күшейту, ата-аналарды оқу-тәрбие процесіне белсенді тарту баланың әлеуметтік бейімделуі мен оқу мотивациясы, тәрбие сапасы үшін шешуші фактор екені атап өтіледі. Осыған байланысты мақалада балабақшада ата-анамен жұмысты ұйымдастырудың теориялық негіздері мен тәжірибеде қолданылып жүрген заманауи тәсілдер жүйеленіп, әдіскердің кәсіби қызметін жетілдіруге бағытталған ұсыныстар ұсынылады.

Отбасы мен балабақша серіктестігі: теориялық негіздері мен заманауи контекст

Мектепке дейінгі педагогика ғылымында балабақша мен отбасы серіктестігі баланың тұлғалық және әлеуметтену процесін қамтамасыз ететін негізгі педагогикалық шарт ретінде қарастырылып, бұл серіктестіктің мәні бір жақты «тәрбиелеу объектісі» емес, өзара жауапкершілігі мен ресурсы бар екі әлеуметтік институттың тең құқылы өзара іс-әрекеті ретінде түсіндіріледі. Қазіргі әдістемелік еңбектерде отбасы баланың «эмоционалдық тылы», алғашқы әлеуметтік тәжірибесінің, құндылық бағдарларының, қарым-қатынас үлгілерінің қалыптасатын кеңістігі екені, ал балабақша сол тәжірибені байытып, тәрбиелік және білімдік мазмұнмен толықтыратын кәсіби орта екені көрсетіліп, серіктестіктің негізгі міндеттері қатарында ата-аналардың педагогикалық мәдениетін арттыру, отбасындағы тәрбиелік жағдайды зерттеу, бірлескен іс-әрекет арқылы отбасы ресурстарын іске қосу аталады. Заманауи контексте бұл серіктестік білім беру жүйесін цифрландыру, инклюзивтік білім беруді дамыту, қоғамдағы әлеуметтік теңсіздіктер, ата-аналардың жұмысбастылығы және миграциялық процестер сияқты факторлармен

күрделеніп, әдіскерден отбасы типтерінің алуан түрлілігін ескеретін, икемді, дараланған тәсілдерді таңдауды талап етеді.

Осы тұрғыдан алғанда, мен ата-анамен жұмысты балабақша даму бағдарламасының, педагогикалық кеңес шешімдерінің міндетті бағыты ретінде, жүйелік деңгейде жоспарлау қажеттігін ерекше маңызды деп санаймын, өйткені жүйесіз, эпизодтық іс-шаралар ата-аналарды шынайы серіктеске айналдырмай, көбіне «қатысушы-көрермен» позициясында қалдырады, ал ғылыми еңбектерде отбасымен жұмыс отбасының мықты жақтарына сүйеніп, оның қиындықтарды өз күшімен еңсеру мүмкіндігін нығайтуға бағытталуы тиіс екені нақты көрсетіледі.

Цифрлық коммуникация және онлайн-форматтар - ата-анамен байланысты жаңғыртудың құралы

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуы балабақша мен ата-аналар арасындағы байланысты дәстүрлі күнделік пен жиналыстан бөлек жаңа деңгейге шығаруға мүмкіндік беріп, әдіскерге цифрлық коммуникацияны ата-анамен жұмыстың стратегиялық құралы ретінде жүйелі енгізуді міндеттейді. Цифрлық сауаттылығы жоғары ата-аналар үшін WhatsApp, Telegram секілді мессенджер топтары, балабақшаның ресми сайты немесе әлеуметтік желідегі парақшасы, электронды пошта арқылы хабарландырулар, онлайн-сауалнамалар ата-аналарға жедел ақпарат беру, кері байланыс алу, қашықтан консультация ұйымдастырудың ыңғайлы формалары болып табылады, бұл туралы отандық әдістемелік материалдарда да көрсетіліп, отбасымен жұмыс мазмұнын анықтау үшін ата-анадан сауалнама жүргізу, электронды форматтағы байланыс арналарын кеңейту ұсынылады.

Өз тәжірибемде мен ата-анамен цифрлық байланысты үш деңгейде ұйымдастыруды тиімді деп есептеймін: біріншіден, ресми ақпараттық деңгей – оқу жылының жоспары, мерекелік іс-шаралар кестесі, санитарлық талаптар, топтың күн тәртібі сияқты құжаттарды электронды түрде тарату; екіншіден, интерактивті деңгей – онлайн-сауалнама, Google Form, қысқа пікірталас, сұрақ-жауап форматында ата-аналардың сұранысын, қанағаттану деңгейін анықтау; үшіншіден, кеңес беру деңгейі – видеобайланыс немесе чат арқылы психолог, логопед, тәрбиешімен қашықтан консультация, вебинар, ата-аналарға арналған қысқа видео-нұсқаулықтар ұйымдастыру. Мұндай тәсілдер ата-аналардың уақыт тапшылығын ескеріп, балабақша өміріне икемді қатысуын қамтамасыз етеді, сонымен қатар барлық ақпараттың жазбаша/электронды түрде сақталуы әдіскерге мониторинг жүргізуге, деректерді талдауға мүмкіндік береді.

Бірлескен жобалар мен отбасылық іс-шаралар - шынайы серіктестіктің практикалық алаңы

Балабақшада ата-анамен жұмыстың заманауи тәсілдері отбасын тек тыңдаушы немесе сыртқы көруші ретінде емес, оқу-тәрбие процесінің белсенді қатысушысы,

бірлескен жобалардың серіктесі ретінде қарастыруға бағытталуы тиіс, бұл идея курстық және әдістемелік еңбектерде ата-аналарды жиналыстарға, мерекелік және шығармашылық іс-шараларға тартудың маңыздылығы арқылы негізделген. Осыған орай, әдіскер ретінде мен ата-аналарды тартуға арналған бірлескен жобалық жұмыс формаларын кеңейтуді ұсынамын: «Отбасылық шеберлік сыныптары», «Менің отбасымның дәстүрі» көрмесі, отбасылық спорттық жарыстар, экологиялық акциялар, қайырымдылық жобалары, «Әкем, анам және мен – шығармашылық отбасы» сияқты квест-ойындар ата-аналар мен балалардың эмоционалдық жақындасуына, бала алдында ата-ананың жағымды үлгі ретінде көрінуіне, сондай-ақ балабақша ұжымының тәрбиелік әлеуетін ашуға мүмкіндік береді.

Бұл жобаларда мен заманауи педагогикалық технологияларды – фасилитация, топтық жұмыс, коучинг элементтерін қолдануды маңызды санаймын, себебі дәстүрлі «монологтық» форматта ата-аналар пассивті тыңдаушы болып қалса, интерактивті форматта олар өз тәжірибесін бөлісіп, бір-бірінен үйреніп, шешім қабылдау процесіне қатысады. Ғылыми еңбектерде ата-аналармен бірлескен әрекет олардың педагогикалық белсенділігін арттырып, отбасылық тәрбиедегі жауапкершілікті күшейтетіні, сонымен қатар бала үшін отбасы мен балабақша арасындағы құндылықтар бірлігі мен тәрбие талаптарының сабақтастығын қамтамасыз ететіні атап өтіледі.

Ата-аналардың педагогикалық құзыреттілігін арттырудың заманауи формалары

Ата-анамен жұмыстың маңызды бағыты – олардың педагогикалық, психологиялық және құқықтық құзыреттілігін арттыру, себебі зерттеулерде отбасындағы тәрбиелік қиындықтардың едәуір бөлігі білім мен дағдының жеткіліксіздігінен туындайтыны көрсетіледі, сондықтан мектепке дейінгі ұйымдардың міндеті – ата-ананы «сынайтын» емес, қолдайтын, ақпараттық-кеңестік ресурспен қамтамасыз ететін серіктеске айналу. Заманауи тәжірибеде ата-аналарды ағартудың тиімді формалары ретінде «педагогикалық университеттер», тақырыптық дәрістер мен семинарлар, тренингтер, ата-аналар клубтары, тәжірибе алмасу шеңберлері, онлайн-вебинарлар кеңінен ұсынылады; оларда бала дамуының жас ерекшеліктері, ата-аналық стильдер, отбасылық коммуникация, цифрлық қауіпсіздік, инклюзивті орта, эмоциялық интеллект сияқты өзекті тақырыптар қамтылады.

Әдіскер ретінде мен мұндай іс-шараларды жоспарлағанда ата-аналардың нақты сұранысын, әлеуметтік құрамын ескеруге, мазмұнды ғылымилық пен практикалықтандыру принциптері негізінде құруға тырысамын: бір жағынан қазақстандық және әлемдік педагогика-психологиядағы заманауи теориялық тұжырымдамаларға сүйеніп, екінші жағынан қарапайым өмірлік мысалдар, шағын жаттығулар, ситуациялық талдау, рөлдік ойындар арқылы теорияны түсінікті әрі қолжетімді етуге мән беремін. Мәселен, отбасылық қатынас психологиясына арналған

тренингте «отбасы портреті» суреті, «Үш ағаш», «Бала үйде және балабақшада» сияқты проективті әдістерді қолдану ата-аналарға өз отбасындағы эмоционалдық климатты сырт көзбен көруге мүмкіндік береді, ал рөлдік ойындар («Таңғы тіршілік», «Бала балабақшадан келді») ата-ананың балаға деген реакциясын қайта қарауға итермелейді, бұл тәсілдер ғылыми-әдістемелік еңбектерде ата-анамен жұмыстың тиімді құралдары ретінде сипатталады.

Жеке бағдарланған жұмыс және әлеуметтік-психологиялық қолдау жүйесі

Заманауи балабақшада ата-анамен жұмыс тек жалпы жиналыс пен топтық іс-шаралармен шектелмеуі тиіс, өйткені отбасылардың әлеуметтік жағдайы, тәрбиелік мүмкіндіктері, құндылықтық бағдарлары әртүрлі, сондықтан әдіскер мен педагог әр отбасының ерекшелігін зерттеп, жеке қолдау стратегиясын құруы қажет, бұл туралы курс және әдістемелік жұмыстарда отбасын тану үшін бақылау, жеке әңгімелесу, сауалнама, отбасылық портрет сияқты диагностикалық әдістер кешенін қолдану ұсынылады. Отбасының әлеуметтік портретін жасау, ата-аналық ұстанымды анықтау, отбасы ішіндегі өзара қарым-қатынасты зерттеу – балаға қатысты жеке дамыту бағдарламасын жоспарлау, ата-анамен жұмыстың мазмұнын дербестендіру үшін маңызды алғышарттар болып табылады.

Мен әдіскер ретінде ерекше білім беруді қажет ететін, әлеуметтік тұрғыдан осал немесе көпбалалы отбасылармен жұмысты жеке бағыт ретінде бөліп қарастырамын: бұл отбасыларға психологиялық-педагогикалық консультациялар, әлеуметтік қызметтер туралы ақпарат, қолдау көрсететін ұйымдармен байланыс орнату, қажетті жағдайда қамқоршылық кеңесі, демеушілер ресурстарын тарту, ішкі балабақша «сенім телефоны» немесе анонимді пошта жәшігі арқылы қиын жағдайға тап болған ата-аналарға жедел көмек ұйымдастыру қажет. Ғылыми және практикалық еңбектерде балабақша педагогтарының отбасымен жұмыс істеу технологиялары бала мен отбасының коммуникативтік дағдыларын, психологиялық әл-ауқатын дамытуға бағытталуы тиіс екені, әсіресе мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың коммуникативтік дағдыларын дамытуда ата-анамен жүйелі жұмыс жүргізудің маңызы ерекше екені атап өтіледі.

Ата-анамен жұмысты жоспарлау, мониторинг және рефлексия

Балабақшада ата-анамен жұмысты заманауи тәсілдермен ұйымдастыру үшін оны ғылыми негізделген жоспарлау, жүйелі мониторинг және рефлексиямен сүйемелдеу қажет, өйткені тұрақты талдау мен бағалаусыз кез келген жаңашылдық тиімділігін жоғалтып, формализмге айналуы мүмкін. Қазақстандық оқу-әдістемелік материалдарда мектепке дейінгі ұйымдарда ата-аналармен жұмысты жоспарлау кезінде отбасы тәрбиесінің мақсаты мен міндеттерін, баланың жас ерекшеліктерін, ата-аналардың

сұранысы мен әлеуметтік құрамын ескеру, іс-әрекет түрлеріне сәйкес кеңес, нұсқау, есеп беру, жылжымалы папка, отбасылық газеттер сияқты өнімді формаларды енгізу, ал процесс барысында сауалнама, сұхбат, бақылау арқылы кері байланыс жинау қажеттігі көрсетіледі.

Әдіскер ретінде мен ата-анамен жұмыстың жылдық жоспарын балабақша дамуының стратегиялық құжаттарымен сәйкестендіріп, әр іс-шараның күтілетін нәтижесі, бағалау критерийлері мен индикаторларын алдын ала анықтауға, оқу жылы соңында ата-аналар мен педагогтар қатысатын рефлексивті талдау отырысын өткізуге мән беремін; мұнда біз қатысу белсенділігі, ата-аналардың қанағаттану деңгейі, балалардың мінез-құлқы мен дамуындағы өзгерістер туралы деректерді талдаймыз, қажет болған жағдайда келесі жылға арналған түзетулер енгіземіз. Цифрлық сауалнамалар, анонимді пікір жинау, электронды кері байланыс формалары әдіскерге ата-аналардың шынайы пікірін алуға, олардың ұсыныстарын ескеріп, балабақшадағы тәрбие жұмысының ашықтығын қамтамасыз етуге көмектеседі, ал отбасымен сапалы серіктестік нәтижесінде бала тәрбиесіндегі қанағаттану деңгейі мен педагог жұмысының сапасы артады деген қорытындыны отандық ғылыми мақалалар да қуаттайды.

Қорытынды

Балабақшада ата-анамен жұмысты ұйымдастырудың заманауи тәсілдері отбасын балабақша жұмысының сыртқы бақылаушысы емес, оқу-тәрбие процесінің тең құқылы серіктесі ретінде қарастыратын, отбасының тәрбиелік әлеуетін ашуға бағытталған көпдеңгейлі, жүйелі және икемді модель құруды қажет етеді. Теориялық және әдістемелік әдебиеттер отбасымен тиімді серіктестіктің негізгі белгілері ретінде өзара сыйластық пен сенімге негізделген қарым-қатынасты, баланың мүддесін бірінші орынға қоюды, ата-аналардың педагогикалық құзыреттілігін арттыруды, ақпараттың ашықтығы мен қолжетімділігін, сондай-ақ бірлескен жобалық және шығармашылық іс-әрекетті атады, бұл тұжырымдар қазіргі қазақ балабақшаларының тәжірибесімен толық сәйкес келеді.

Балабақша әдіскері ретінде мен заманауи тәсілдер кешенін үш негізгі бағытта топтастырамын: цифрлық коммуникация мен онлайн-форматтарды жүйелі енгізу арқылы ата-анамен тұрақты кері байланыс орнату; ата-аналардың педагогикалық, психологиялық және құқықтық құзыреттілігін арттыратын, бірлескен жобаларға негізделген интерактивті іс-шаралар ұйымдастыру; отбасы ерекшелігін ескеретін жеке бағдарланған қолдау жүйесі мен ғылыми негізделген мониторинг жүргізу. Болашақта балабақша мен отбасы серіктестігін нығайту үшін арнайы цифрлық платформаларды (ата-аналар кабинеті, электронды портфолио, онлайн-консультация қызметі) дамыту, ұлттық құндылықтар мен халықтық педагогика элементтерін заманауи ата-аналық біліммен ұштастыру, сондай-ақ ата-анамен жұмыстың тиімділігін бағалайтын қазақстандық индикаторлар жүйесін әзірлеу өзекті бағыттар болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. **Тұрсынбай Ұ.М. Мектепке дейінгі мекемедегі ата-анамен жұмыстың маңыздылығы.** – Республикалық білім порталы Bilimger.kz, 08.06.2021.
Қолжетімді: <https://bilimger.kz/100139/Bilimger.kz>
2. **Мектепке дейінгі ұйымдарда ата-аналармен жұмыс. Әдістемелік нұсқаулық.** – Инновациялық даму жөніндегі өңірлік ресурс орталығы (IRRD). – Астана, ҚР ОӘО, шамамен 2015.
Қолжетімді:
https://irrd.kz/sites/irrd.kz/uploads/docs/metodicheskie_razrabotki/kaz/MP20_KAZ.pdf
ИРПД Институт
3. Аралбаева Р.Қ. **Мектепке дейінгі педагогика.** – Оқу құралы. – Түркістан: TAU Университеті, 2018.
Қолжетімді:
<https://lib.tau-edu.kz/wp-content/uploads/2022/09/Аралбаева-Р.К.Мектепке-дейінгі-педагогика.pdf> Электронная библиотека Туран-Астана
4. Жүндібаева А. **Отбасы және мектепке дейінгі тәрбие: оқу-әдістемелік құрал.** – Нұр-Сұлтан: «Республикалық ғылыми-практикалық білім беру орталығы», 2020.
Қолжетімді: https://rmebrk.kz/bilim/association/jundibaeva_otbasy.pdf РМЭБ
5. **Мектепте ата-аналармен жұмыс жүргізудің маңызы.** – Educational Sciences Index (методикалық мақала), ID: ESI517, 2019.
Қолжетімді:
<https://eduindex.kz/methodical-articles/517-mektepte-ata-analarmen-zhmys-zhrgizud-i-mayzy.html> Eduindex
6. **Ата — анамен жұмысты ұйымдастыру.** – Курстық жұмыс сипаттамасы. – Diplomnik.kz, 2025.
Қолжетімді: <https://zharar.kz/jospar/id/6373> және толық нұсқасы:
https://diplomnik.kz/kurstyk-zhumystar?id=ID_2318 Жарар+1
7. **Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамыту әдістемесі.** – Оқу-әдістемелік құрал. – Астана, 2025.
Қолжетімді: <https://irrd.kz/sites/irrd.kz/uploads/docs/2025/08/d3k.pdf> ИРПД Институт
8. Еркебаева С.Ж. **Мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың коммуникативтік дағдыларын дамыту** (дисс. зерттеу материалдары). – Алматы, 2021.
Қолжетімді:
<https://kaznpu.kz/docs/docs/Erkebaeva%20Saule%20Jomartovna%20disssss.pdf>
КазНПУ

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.